

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **Česká provincie Kongregace Milosrdných sester sv. Vincence de Paul**, se sídlem Malý Val 1553, Kroměříž, zast. Mgr. Stanislavem Hykyšem, advokátem, se sídlem Zelená 267, Pardubice, proti žalovanému: **Státní pozemkový úřad**, se sídlem Husinecká 1024/11a Praha, za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Lesy České republiky, s. p.**, se sídlem Přemyslova 1106/19, Hradec Králové, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2019, č. j. 29 A 293/2017 – 47,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- III. Osoba zúčastněná na řízení **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 9. 2017, č. j. SPU 343684/2017. Žalovaný tímto rozhodnutím zamítl odvolání stěžovatele a potvrdil rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Zlínský kraj ze dne 14. 6. 2017, č. j. SPU 284088/2017/Čer.; tímto bylo podle § 100 odst. 1 písm. a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, rozhodnuto o povolení obnovy správních řízení vedených u Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Zlínský kraj, v nichž byla vydána rozhodnutí ze dne 17. 8. 2015, č. j. SPU 423670/2015/Čer, ze dne

17. 8. 2015, č. j. SPU 423807/2015/Čer, ze dne 27. 1. 2015, č. j. SPU 040212/2015/Čer, a ze dne 11. 5. 2015, č. j. SPU 245463/2015/Čer, kterými bylo rozhodnuto dle § 9 odst. 3 a 6 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o majetkovém vyrovnání“).

[2] Obnova řízení byla povolena na základě žádosti povinné osoby Lesy České republiky, s. p. (dále „osoba zúčastněná na řízení“). Návrh na povolení obnovy řízení podala osoba zúčastněná na řízení z důvodu, že po vydání rozhodnutí o vydání majetku státu do vlastnictví České provincie Kongregace Milosrdných sester sv. Vincence de Paul dle zákona o majetkovém vyrovnání dodatečně vyšlo najevo, že v dané věci nebyly splněny zákonné podmínky pro vydání majetku. Po právní moci rozhodnutí vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti a důkazy, které prokazovaly, že za odnětí majetku byla Kongregaci Milosrdných sester sv. Vincence de Paul ve Vídni poskytnuta náhrada na základě smlouvy uzavřené mezi tehdejší ČSSR a Rakouskou republikou. Podle názoru osoby zúčastněné na řízení nevznikl církevní oprávněné osobě u majetku odškodněného podle některé z mezistátních nebo mezivládních náhradových dohod nárok na vrácení, případně odškodnění majetku na základě restitučních zákonů, neboť by se jednalo o duplicitu v plnění a náhradu křivdy, která už byla dříve odškodněna.

[3] Žalovaný shledal naplnění podmínky dle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu; dospěl k závěru, že z listin, které správní orgán obdržel (sdělení Zemského finančního ředitelství pro Vídeň, Dolní Rakousko a Burgenland ze dne 28. 4. 1997, Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou o vypořádání určitých finančních a majetkových otázek) lze dovodit nové najevo vyšlé skutečnosti, které existovaly v době původního řízení a které účastník řízení, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit. Žalovaný shledal rovněž naplnění materiálního kritéria, neboť tyto skutečnosti mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování. Konstatoval, že náhradu sice obdržela Kongregace Milosrdných sester sv. Vincence de Paul ve Vídni 1060, Gumpendorferstrasse 108, avšak dle prohlášení konference vyšších představených ženských řeholí v ČR ze dne 26. 4. 2013 Česká provincie Kongregace Milosrdných sester sv. Vincence de Paul, Malý Val 1553/2, 767 01 Kroměříž vystupovala po dobu své existence v právních vztazích pod v prohlášení uvedenými názvy a je právním nástupcem uvedených právnických osob, mimo jiné i pod názvem „Kongregace Milosrdných sester sv. Vincence de Paul ve Vídni 1060, Gumpendorferstrasse 108. Žalovaný vycházel analogicky z judikatury, která řeší případy, kdy bylo žadatelům o restituci dle restitučních zákonů (zákona č. 403/1990 Sb. a č. 87/1991 Sb.) poskytnuto plnění na základě dvoustranných smluv uzavřených mezi vládou Československé socialistické republiky a vládami druhých zemí (Kanady, USA, Rakouska) – viz nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2001, sp. zn. III. ÚS 102/01, a dále usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 305/01, ze dne 16. 7. 2002, sp. zn. I. ÚS 306/01, ze dne 14. 8. 2001, sp. zn. II. ÚS 265/99, a ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. II. ÚS 515/04. Podle žalovaného nové skutečnosti mohou odůvodňovat jiné řešení jedné z otázek, jež byla předmětem rozhodování o nároku oprávněné osoby, tedy zda odebrání majetku stěžovateli, resp. jeho právnímu předchůdci, je možno podřadit pod některou ze skutečností vedoucích k majetkové křivdě uvedených v § 5 písm. a) – k) zákona majetkovém vyrovnání.

[4] V žalobě proti rozhodnutí žalovaného stěžovatel namítal, že správní orgány porušily povinnost uplatňovat státní moc jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví, především šetřit práva nabytá v dobré víře; dovolával se práva na nezměnitelnost a závaznost vydaných rozhodnutí v restituční věci. Namítal, že okolnosti, které správní orgán kvalifikoval jako důvod pro obnovu řízení, nelze podřadit pod žádný z taxativně uvedených případů v § 101 správního řádu, za kterých by bylo možné provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí, tedy dospět k jinému řešení otázky, jež byla předmětem

pokračování

rozhodování ve smyslu § 100 *in fine* správního řádu. Dále tvrdil, že inkriminované listiny nejsou věcně způsobilé přinést povinně osobě prospěch anebo zpochybnit pravdivost provedených důkazů; ze sdělení Zemského finančního ředitelství pro Vídeň, Dolní Rakousko a Burgenland vyplývá toliko to, že odškodnění obdržela Kongregace milosrdných sester svatého Vincence de Paul ve Vídni, nikoli však stěžovatel jako oprávněná osoba; smlouva mezi vládou ČSSR a vládou Rakouské republiky o vypořádání určitých finančních a majetkových otázek ze dne 19. 12. 1974 podle stěžovatele nemohla mít vliv na majetkové poměry, resp. subjektivní práva jednotlivců, nebyla součástí vnitrostátního práva a nepředstavuje právní důvod pro vlastnické právo Československého státu ani náhradu podle dobových právních předpisů. Odkázal na ustálený výklad Ústavního soudu k pojmu „vyplacení náhrady“ v restitučních předpisech, podle kterého v případech, kdy náhrada nebyla vyplacena vůbec, nebo nebyla vyplacena celá, je nárok na vydání věci dán (náleznost Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2000, sp. zn. IV. ÚS 8/2000). Případné plnění podle citované mezivládní smlouvy tedy nelze považovat za náhradu ve smyslu § 5 písm. a) zákona o majetkovém vyrovnání, ani za náhradu ve smyslu § 5 písm. i) tohoto zákona; citovaná smlouva nemá z hlediska zákona o majetkovém vyrovnání žádné účinky.

[5] Krajský soud žalobu zamítl. Konstatoval, že předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí, kterým byla podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu povolena obnova řízení ukončených pravomocnými rozhodnutími, kterými bylo podle § 9 odst. 3 a 6 zákona o majetkovém vyrovnání rozhodnuto o vydání nemovitostí, kdy účastníky řízení byl stěžovatel jako oprávněná osoba ve smyslu § 3 písm. b) zákona o majetkovém vyrovnání, a osoba zúčastněná na řízení jako povinná osoba ve smyslu § 4 písm. b) zákona o majetkovém vyrovnání. Státní pozemkový úřad nerozhodoval o soukromoprávní otázce, tedy o nároku na vydání předmětných nemovitostí, ale jednalo se o rozhodnutí procesní povahy, která jsou podle usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 21. 9. 2011, č. j. Konf 65/2010-21, publikovaného pod č. 2499/2012 Sb. NSS, přezkoumatelná ve správním soudnictví.

[6] Krajský soud s odkazem na § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu uvedl, že zde uvedený důvod obnovy řízení slouží ke korekci postupu správního orgánu při zjišťování podkladů pro rozhodování v původním řízení; účelem obnovy není přezkum a případná náprava nezákonnosti rozhodnutí správního orgánu z hlediska posouzení okolností a právního stavu, který tu byl v době rozhodování, ale účelem obnovy je to, aby bylo napraveno nedostatečné skutkové zjištění, a aby bylo přihlédnuto k důkazům a skutečnostem, které sice existovaly v době původního řízení, byly však před ukončením tohoto řízení neznámé a účastník řízení, jemuž jsou ku prospěchu, je nemohl z tohoto důvodu uplatnit. Nutnou podmínkou pro povolení obnovy řízení je přitom současně možnost jiného řešení otázky, jež byla předmětem původního rozhodnutí.

[7] Krajský soud nepřisvědčil ani námitce, že v daném případě nebyly splněny formální podmínky pro obnovu řízení, jelikož okolnosti, které správní orgán kvalifikoval jako důvod pro obnovu řízení, nelze podřadit pod žádný z taxativně uvedených případů v § 101 správního řádu; argumentaci stěžovatele odkazem na § 101 správního řádu označil pro posuzovaný případ za irelevantní, neboť správní orgány rozhodovaly o povolení obnovy řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu, nikoliv v novém řízení o novém rozhodnutí podle § 101 správního řádu. Poukázal na to, že obnova řízení podle § 100 správního řádu a nové rozhodnutí podle § 101 správního řádu jsou dva zcela samostatné instituty, pro jejichž uplatnění správní řád stanoví různé podmínky, přičemž tyto instituty nelze libovolně zaměňovat.

[8] Krajský soud neshledal důvodné ani tvrzení stěžovatele, že plnění poskytnuté podle Smlouvy mezi ČSSR a Rakouskou republikou o vypořádání určitých finančních a majetkových otázek ze dne 19. 12. 1974 nelze považovat za náhradu ve smyslu § 5 zákona o majetkovém

vyrovnání. Uvedl, že z konstantní judikatury Nejvyššího soudu (např. rozsudky ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. 28 Cdo 34/2006, a ze dne 30. 8. 2000, sp. zn. 28 Cdo 1458/2000, usnesení ze dne 6. 10. 2005, sp. zn. 28 Cdo 1262/2005, nebo ze dne 26. 5. 2015, sp. zn. 28 Cdo 2470/2014, které se týkaly právních důsledků poskytnutí odškodnění žadateli nebo jeho právnímu předchůdci na podkladě mezistátních dohod na uplatnitelnost nároků podle restitučních zákonů, konkrétně zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění pozdějších předpisů), vyplývá, že „o majetkové křivdě nelze uvažovat, pokud byl nárok uspokojen jiným způsobem, a to především z důvodu, že tím došlo k naplnění účelu zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích“. Tyto závěry obstály i v rovině ústavněprávní (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2001, sp. zn. III. ÚS 102/01, ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. II. ÚS 305/01, ze dne 3. 12. 2002, sp. zn. I. ÚS 458/02, ze dne 11. 3. 2003, sp. zn. II. ÚS 575/2000). S ohledem na obdobné principy, na kterých jsou zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích a zákon o majetkovém vyrovnání postaveny (viz preambule k jednotlivým zákonům), soud nepovažuje za vyloučené, že odškodnění podle předmětné mezivládní dohody může mít eventuálně vliv i na uplatnitelnost nároků podle zákona o majetkovém vyrovnání.

[9] Co se týče stěžovatelem předestřené usnesení Ústavního soudu ze dne 14. 8. 2001, sp. zn. II. ÚS 265/99, krajský soud dodal, že v něm Ústavní soud neřešil otázku uplatnitelnosti nároku podle restitučních zákonů za situace, kdy bylo žadateli dříve poskytnuto odškodnění na základě mezinárodní smlouvy, ale zabýval se účinky mezivládní dohody (konkrétně dohody sjednané dne 29. 1. 1982 mezi vládami ČSSR a USA) na vlastnické právo státu k nemovitostem, jehož deklarování se dožadoval; relevantní pro posouzení věci nemůže být ani poukaz na náleží Ústavního soudu ze dne 22. 5. 2000, sp. zn. IV. ÚS 8/2000, neboť tento se vůbec nevztahuje k odškodňování podle mezistátních dohod. Krajský soud dospěl k závěru, že listiny přiložené k návrhu na obnovu řízení (zejména sdělení Zemského finančního ředitelství pro Vídeň, Dolní Rakousko a Burgenland ze dne 28. 4. 1997, Smlouva mezi Československou socialistickou republikou a Rakouskou republikou ze dne 19. 12. 1974) lze považovat za nově najevo vyšlé skutečnosti a důkazy, které existovaly již v době původního řízení, a které mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování. Pokud by se totiž prokázalo, že stěžovatel, resp. jeho právní předchůdce, byl v minulosti odškodněn podle mezivládní dohody uzavřené mezi ČSSR a Rakouskou republikou, tato skutečnost by mohla odůvodňovat jiné řešení otázky jejího nároku na vrácení, popř. odškodnění majetku podle zákona o majetkovém vyrovnání. Podle názoru krajského soudu, který se vztahuje k předmětu žaloby v rámci jejích žalobních bodů, v daném případě byly splněny podmínky pro povolení obnovy řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu, včetně podmínky způsobilosti nově předložených skutečností a důkazů odůvodnit odlišné řešení otázky, která je předmětem rozhodování.

[10] Stěžovatel v kasační stížnosti polemizuje s názorem krajského soudu stran nepřipadnosti jejího odkazu na § 101 správního řádu; tvrdí, že okolnosti, které správní orgány kvalifikovaly jakožto důvod obnovy řízení, nelze podřadit pod žádný z taxativně uvedených případů v § 101 správního řádu, za kterých by bylo možno provést nové řízení a bylo možno vydat nové rozhodnutí; nejedná se o případ, který by bylo možno podřadit pod § 9 odst. 6 zákona o majetkovém vyrovnání. Závěr krajského soudu považuje za nesprávný a nezákonný mimo jiné také proto, že správní orgány mohou rozhodovat pouze tehdy, pokud jim zákon umožňuje rozhodnout. Krajský soud, jakož i žalovaný porušili dle stěžovatele povinnost stanovenou zákonem, opakovaně poukazuje na právo na neměnnost vydaných rozhodnutí. Za nesprávný rovněž považuje závěr krajského soudu, že plnění poskytnuté podle smlouvy mezi ČSSR a Rakouskem lze považovat za náhradu ve smyslu § 5 zákona o majetkovém vypořádání, na čemž dle stěžovatele nemůže změnit ani krajským soudem odkazovaná judikatura Ústavního soudu, neboť ta se týkala jiných případů. Poukazuje rovněž na rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 265/99, z něhož vyplývá, že dohoda uzavřená mezi dvěma vládami představujícími

pokračování

subjekty mezinárodního práva, jež by měla mít vliv na majetkové poměry, resp. subjektivní práva jednotlivců, nebyla a není součástí vnitrostátního práva; dále stěžovatel odkazuje na výklad Ústavního soudu k pojmu „vyplacení náhrady“ v restitučních předpisech, podle kterého v případech, kdy náhrada nebyla vyplacena vůbec nebo nebyla vyplacena celá, je nárok na vydání věci dán; dále odkazuje bez dalšího na nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 126/1997 a nálezy ÚS č. 177/2013 Sb., kterým byla přezkoumána ústavnost zákona o majetkovém vyrovnání.

[11] Žalovaný ve svém vyjádření předesílá, že důvody v kasační stížnosti jsou prakticky totožné s těmi, které byly uvedeny v odvolání proti rozhodnutí o nařízení obnovy řízení vydaného správním orgánem I. stupně, které bylo zamítnuto rozhodnutím napadeným žalobou, odkazuje na odůvodnění správních rozhodnutí a na vyjádření ke správní žalobě. S rozsudkem krajského soudu se ztotožňuje a navrhuje kasační stížnost zamítnout.

[12] Osoba zúčastněná na řízení ve vyjádření uvedla, že krajský soud, ostatně jakož i správní orgány v předcházejícím správním řízení, se se všemi námitkami stěžovatele zcela dostatečným a jednoznačným způsobem i s odkazem na relevantní rozhodovací praxi nejvyšších soudů, včetně Ústavního soudu, vypořádaly. Poukázal na zcela odlišný smysl a režim institutu obnovy řízení a nového rozhodnutí a odůvodnění krajského soudu považuje za zcela správné. K tvrzení, že plnění poskytnuté podle mezinárodní smlouvy, nelze považovat za náhradu ve smyslu § 5 zákona o majetkovém vypořádání, podporované argumentací stěžovatele rozhodnutím Ústavního soudu ze dne 14. srpna 2001, sp. zn. II. ÚS 265/99, z jehož kontextu vytrhává závěr, že „*doboda uzavřená mezi dvěma vládami představujícími subjekty mezinárodního práva, jež by měla mít vliv na majetkové poměry, resp. subjektivní práva jednotlivců, tak nebyla a není součástí vnitrostátního práva*“; osoba zúčastněná na řízení nad rámec odůvodnění obsaženého v napadeném rozsudku, dodává, že i v tomto rozhodnutí Ústavní soud k otázce důsledků převzetí náhrady podle Dohody mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou USA ze dne 29. ledna 1982 doplnil: „*Převzali-li J. K. a B.J. K. náhradu ve výši 66.000 US dolarů, je nutno to považovat za reparaci újmy vzniklé jim v důsledku faktického odnětí vlastnického práva do dne vstupu Dohody v platnost, jak jejich nárok definuje v čase její čl. 1 odst. 1 in fine. Tento jejich nárok se v čl. 2 Dohody označuje (v přítomném čase) jako otevřený a nevypořádaný. Převzetím náhrady na základě Dohody bylo pouze vyloučeno, aby se oba jmenovaní mohli ze stejného titulu úspěšně domáhat další reparace.*“ Ústavní soud i ve stěžovatelem odkazovaném rozhodnutí zopakoval své ustálené závěry, které formuloval k otázce důsledků mezivládních dohod na restituční nároky oprávněných osob, tj. že tyto mají za následek ztrátu možnosti vznášet restituční nároky jak přímo u českých orgánů (podle vnitrostátního práva), tak nepřímo (prostřednictvím své vlády). V této souvislosti osoba zúčastněná na řízení odkazuje např. na usnesení Ústavního soudu ze dne 15. března 2005, sp. zn. II. ÚS 20/05, v němž byl zaujat závěr, podle něhož pokud byl nahrazen majetek stěžovateli nebo jeho právnímu předchůdci podle mezivládní dohody mezi ČSSR a Kanadou, došlo tím k naplnění účelu sledovaného restitučním právním předpisem. Tento závěr vyplývá i z další konstantní judikatury Ústavního soudu. Pro úplnost osoba zúčastněná na řízení shrnuje závěry vyjádřené v usnesení Ústavního soudu ze dne 11. března 2003, ve věci sp. zn. II. ÚS 575/2000, týkající se mimosoudních rehabilitací, které jsou plně aplikovatelné i pro poměry restitučních nároků dle zákona o majetkovém vyrovnání, neboť zákonodárce byl v obou případech veden stejným úmyslem a sledoval stejný cíl (snahu zmírnit následky majetkových křivd). Napadený rozsudek krajského soudu byl dle přesvědčení osoby zúčastněné na řízení vydán v souladu se zákonem; navrhuje proto kasační stížnost zamítnout.

[13] Nejvyšší správní soud po konstatování včasnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení, přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a z důvodů, které stěžovatelka v kasační stížnosti uplatnila, současně zkoumal, zda napadený

rozsudek netrpí vadami, k nimž by byl povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud především konstatuje, že kasační stížnost je mimořádným opravným prostředkem, který směřuje k přezkoumání rozhodnutí krajského (městského) soudu. Tímto směrem je proto nutné vést i argumentaci v ní obsaženou. Uvedení konkrétních kasačních námitek nelze bez dalšího nahradit zopakováním námitek uplatněných v předchozích podáních, konkr. v odvolání ve správním řízení, potažmo v žalobě v řízení před krajským soudem (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2007, č. j. 8 Afs 55/2005 – 74). Povinností stěžovatele je sdělit, z jakých důvodů závěry krajského soudu považuje za nezákonné, nikoliv pouze s nimi vyjádřit obecný nesouhlas. Stěžovatele je třeba upozornit, že smyslem soudního přezkumu není opakovat, co již bylo vyřčeno. Vzhledem k tomu, že kasační stížnost tvoří v podstatě zopakování žalobních bodů bez jakékoliv relevantní reakce na argumentaci krajského soudu, Nejvyšší správní soud pouze stručně shrne, co již ve svém rozsudku vyložil krajský soud, a odůvodnění doplní o aspekty, které považuje za podstatné. Řízení o kasační stížnosti je ovládáno zásadou dispoziční a Nejvyšší správní soud je tedy, vyjma případů taxativně uvedených, uplatněnými důvody kasační stížnosti vázán. Obsah a kvalita kasační stížnosti významně předurčují obsah a kvalitu rozhodnutí soudu, vč. rozsahu jeho přezkumné činnosti. Soud není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatele. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta; k tomu srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011 - 95, ze dne 22. 4. 2014, č. j. 2 Ads 21/2014 - 20, ze dne 27. 10. 2010, č. j. 8 As 22/2009 - 99, ze dne 18. 6. 2008, č. j. 7 Afs 39/2007 - 46, a ze dne 17. 12. 2008, č. j. 7 As 17/2008 - 60.

[16] Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje shodné námitky nezákonnosti rozhodnutí žalovaného, potažmo krajského soudu jako ve svých předchozích podáních, tj. z důvodu: 1) okolnosti, které správní orgán kvalifikoval jako důvod pro obnovu, údajně nelze podřadit pod žádný z taxativně uvedených případů v § 101 správního řádu, 2) plnění poskytnuté podle mezinárodní smlouvy nelze považovat za náhradu ve smyslu § 5 zákona o majetkovém vyrovnání. I v tomto kontextu nelze přehlédnout, že se jedná o opakování argumentace užité již v řízení před krajským soudem, se kterou se krajský soud ve svém rozsudku přezkoumatelným způsobem náležitě vypořádal.

[17] Nejvyšší správní soud především považuje za nutné zdůraznit, že správní řízení o obnově se dělí na dvě stádia, a to stádium, kdy se rozhoduje o tom, zda se k návrhu obnova řízení povolí nebo se tato z úřední povinnosti nařídí, a stádium, kdy správní úřad v již obnoveném řízení vydá nové rozhodnutí. V první fázi, tedy v řízení o povolení obnovy, správní orgán zkoumá toliko podmínky její přípustnosti z pohledu zákonem stanovených podmínek. Vlastní meritum věci správní orgán zkoumá až v druhé fázi, kdy je obnova řízení již povolena. V řízení o povolení obnovy se správní orgán (potažmo krajský soud tedy nezabývá oprávněností jejích důvodů, které se zkoumají až v obnoveném řízení. Z tohoto důvodu může i v obnoveném řízení rozhodnout správní orgán stejně, jako v řízení původním, musí však toto rozhodnutí opřít o jiné důvody.

[18] Obnova řízení dle § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu je - na rozdíl od úpravy přezkumného řízení dle § 94 téhož zákona, určena k nápravě skutkových nesprávností. Pro nové skutečnosti nebo důkazy se obnovuje správní řízení jen za předpokladu, že tyto vyšly najevo po právní moci rozhodnutí a že je účastník v původním řízení buď vůbec neznal, nebo je bez své viny nemohl uplatnit, např. proto, že listina nebo jiná věc potřebná k provedení důkazu byla nedostupná. V řízení o žádosti o obnovu řízení dle § 100 správního řádu je nutné posoudit, zda

pokračování

účastník řízení, který žádost podal, poukazuje na skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení, ale v době původního řízení mu nebyly známy, a proto je nemohl v původním řízení uplatnit. Posuzování jiných otázek v rámci řízení o žádosti o obnovu řízení nepřichází v úvahu. Pojem *dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy*, tak jak je má na mysli § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu, je přitom nutno chápat v objektivním smyslu, tedy jako skutečnosti či důkazy, které účastník řízení znát nemohl a nemohl je v původním řízení uplatnit (srov. rozsudek NSS ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. 8 As 18/2010, též např. rozsudek NSS dne 16. 12. 2019, sp. zn. 1 As 213/2020, či ze dne 16. 10. 2020, sp. zn. 5 As 117/2020).

[19] Nejvyšší správní soud konstatuje, že se krajský soud náležitě zabýval tvrzenými skutkovými novotami, které osoba zúčastněná na řízení uplatnila, podrobně se zabýval relevantností listin, na základě nichž žalovaný dovodil naplnění podmínky pro povolení obnovy řízení. Správně dospěl přitom k závěru, že pro povolení obnovy řízení stačí být jen pravděpodobnost, že by mohlo dojít k jinému řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování, a to na základě skutečností či důkazů samotných, nebo ve spojení s již provedeným dokazováním. Současně uvedl, že povolení obnovy řízení není možné v situaci, pokud by se jednalo o takové skutečnosti nebo důkazy, které zjevně nemohou odůvodnit odlišné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování. Nejvyšší správní soud shodně s krajským soudem dospěl k závěru, že v daném případě se o takovou situaci nejednalo. Listiny, z nichž vyplývá, že v minulosti došlo k určité formě odškodnění podle mezivládní smlouvy o vypořádání určitých finančních a majetkových otázek dne 19. 12. 1974, uzavřené mezi ČSSR a Rakouskou republikou, které osoba zúčastněná na řízení uplatnila, mohou případně odůvodňovat jiné řešení otázky, která byla předmětem rozhodování, a to otázky nároku oprávněné osoby na vrácení, resp. odškodnění majetku podle zákona o majetkovém vyrovnání.

[20] Pokud stěžovatel v kasační stížnosti opakovaně namítá nesplnění podmínek § 101 správního řádu, Nejvyšší správní soud odkazuje na zcela vyčerpávající a případně odůvodnění krajského soudu. Argumentace a citace § 101 správního řádu, kterou stěžovatel v kasační stížnosti předestírá, nepřináší nic, co by závěru krajského soudu relevantně oponovalo. Stěžovatel na základě svých argumentů pouze dospívá k závěru, že nově najevo vyšlé skutečnosti a důkazy odůvodňují jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování o nároku oprávněné osoby. Rozhodoval-li žalovaný o splnění důvodů obnovy řízení, konkr. o tom, zda vyšly najevo důkazy nebo skutečnosti, které účastník bez své viny neuplatnil v původním řízení, v jejichž světle může být výsledek řízení pro něj příznivější, a zda tyto byly účastníkem namítány v rámci zákonem stanovených lhůt, je argumentace stěžovatele o nesplnění podmínek pro vydání nového rozhodnutí podle § 101 správního řádu zcela lichá.

[21] Krajský soud stěžovateli zcela přiléhavě vysvětlil, že povolení obnovy řízení podle § 100 správního řádu a nové rozhodnutí podle § 101 správního řádu jsou dva zcela samostatné instituty, pro jejichž uplatnění správní řád stanoví různé podmínky, přičemž tyto instituty nelze libovolně zaměňovat. Správní řád v § 102 sice obsahuje společná ustanovení, která se uplatní jak pro obnovu řízení, tak v novém řízení podle § 101, aplikace těchto ustanovení však v případě obnovy řízení nastává až v její druhé fázi (v obnoveném řízení), nikoli v první fázi (řízení o povolení či nařízení obnovy), která je předmětem tohoto soudního přezkumu.

[22] Jak již uvedl krajský soud, zákonná koncepce těchto institutů neponechává prostor pro jejich záměnu. Zatímco institut obnovy řízení je mimořádným opravným prostředkem (za předpokladu obnovy řízení na základě žádosti účastníka, jako tomu bylo v projednávané věci), jehož smyslem je zjednání nápravy vydaných rozhodnutí, institut tzv. nového rozhodnutí podle § 101 správního řádu nepatří svým charakterem mezi opravné prostředky a jeho podstatou je vydání tzv. nového rozhodnutí. Zatímco tedy v případě obnoveného řízení podle § 100

správného řádu dochází ve druhé fázi (v obnoveném řízení) ke zrušení původního rozhodnutí v tom rozsahu, v němž již ve světle nově zjištěných skutečností nadále nemůže obstát, nové rozhodnutí ve věci podle § 101 správného řádu zpravidla původní rozhodnutí neruší, a pouze brání jeho vykonatelnosti nebo jiným právním účinkům. Nadto zákon taxativně vymezuje podmínky, které jsou předpokladem uplatnění každého z nich odlišně.

[23] Co se týče argumentace stěžovatele judikaturou Ústavního soudu, která byla dle jeho názoru použita nepřipadně, shoduje se Nejvyšší správní soud se závěry krajského soudu. Co se týče zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky jej přijalo „*ve snaze zmírnit následky některých majetkových a jiných křivd, ke nimž došlo v období let 1948 až 1989, vědomo si, že tyto křivdy tím méně pak různé nespravedlnosti z období ještě vzdálenějších, včetně křivd na občanech německé a maďarské národnosti, nelze nikdy zcela napravit, chtějíc však potvrdit svoji vůli, aby ke podobným křivdám už nikdy nedocházelo.*“ Nelze však pominout, že rovněž zákon o majetkovém vyrovnání byl přijat ve snaze „*zmírnit následky některých majetkových a jiných křivd, které byly spáchány komunistickým režimem v období let 1948 až 1989, vypořádat majetkové vztahy mezi státem a církvemi a náboženskými společnostmi jako předpoklad plné náboženské svobody a umožnit tak obnovením majetkové základny církví a náboženských společností svobodné a nezávislé postavení církví a náboženských společností, jejichž existenci a působení pokládá za nezbytný prvek demokratické společnosti.*“ Není tedy rozumného důvodu, za situace, kdy deklarovaný účel zákona o majetkovém vyrovnání je obdobný účelu zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, na otázku dřívějšího dosažení účelu restitučního nároku podle zákona o majetkovém vyrovnání za použití mezivládní náhradové dohody, nahlížet odlišně. Nejvyšší správní soud shledal závěr krajského soudu podepřený judikaturním závěry, že zde existuje pravděpodobnost odlišného řešení otázky, která je předmětem rozhodování, a jsou splněny podmínky pro povolení obnovy řízení podle § 100 odst. 1 písm. a) správného řádu, správným.

[24] Nejvyšší správní soud závěrem podotýká, jak již uvedl krajský soud, že rozhodnutí o povolení obnovy řízení má pouze procesní charakter a nejedná se o rozhodnutí o věci samé. Vlastní dokazování a rozhodování o právech účastníků bude probíhat až v dalším řízení, které bude následovat po povolení obnovy, až v této fázi řízení bude třeba postavit najisto (mimo jiné) otázku, zda osoba uplatňující nárok dle zákona o majetkovém vyrovnání je totožná s osobou, které byla v minulosti poskytnuta náhrada dle mezivládní dohody uzavřené mezi ČSSR a Rakouskou republikou, popř. zda odebrání majetku v případě následného odškodnění dle této mezivládní dohody lze podřadit pod některou ze skutečností vedoucích k majetkové křivdě ve smyslu § 5 zákona o majetkovém vyrovnání, resp. zda u majetku odškodněného podle mezivládní dohody vzniká nárok na jeho vydání, popř. odškodnění podle zákona o majetkovém vyrovnání. Stěžovatel bude mít v obnoveném řízení nepochybně možnost uplatnit všechny argumenty týkající se věci samé, včetně možnosti návrhů na doplnění dokazování. V této fázi řízení přitom není možné předjímat, zda v obnoveném řízení bude otázka, která byla předmětem rozhodování, vyřešena odlišně, nebo zda bude rozhodnuto stejným způsobem jako v původním řízení.

[25] Nejvyšší správní soud neshledal kasační námitky stěžovatele důvodné. Krajský soud nepochybil v právním posouzení věci, svoji argumentaci opřel o platnou právní úpravu, přičemž vycházel z relevantní judikatury, z jejíhož rámce nikterak nevybočil; své závěry srozumitelně a přezkoumatelným způsobem odůvodnil. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. zamítl.

[26] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 a 5 ve spojení s § 120 s. ř. s.; žalovaný, jemuž dle pravidla úspěchu ve věci právo na náhradu nákladů řízení náleží, žádné náklady přesahující jeho běžnou správní činnost nevnaložil, proto mu soud

pokračování

náhradu nákladů nepřiznal. Osoba zúčastněná na řízení má právo na náhradu nákladů řízení pouze v případě, kdy jí soud uloží povinnost; tak tomu v projednávané věci nebylo.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. října 2020

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu